

Cena Kurjera
WE LWOWIE

Kwartalnie 3 zł. 60 c.
Półrocznie 7 " 20 "
Miesięcznie 1 " 20 "
Za nadsyłanie do
domu dopłaca się 20 ct
miesięcznie.

Na prowinoji.

Kwartalnie 4 zł. 80 c.
Półrocznie 9 " 60 "
Miesięcznie 1 " 60 "
Za granicę kwartal-
nie 10 mark.
Numer pojedyncoży 6 c.

KURJER LWOWSKI

Wychodzi codziennie oraz w Niedziele i Święta o godz. 8 rano

Ceny ogłoszeń

Od objętości wiersza
petitem za 1. raz 6 c.
za każdy następny 5 "

Drobne ogłoszenia
od wyrazu . . . 1 1/2 c.
Następ. razy po 1— "

**Nekrologia lub Ko-
respondencje prywat-
ne**—za każdy wiersz
12 ct. Reklamy w ru-
bryce „nadstano” za
każdy wiersz 20 ct.

Rękopisma nie zwracają się.

Raynako katolickie:

Dziś: Karola W.
Jutro: Franciszka Sal.
Pojutrze: Martyn.

Grecko katolickie:

Weryhi.
Antonyu.
Altanazja.

BIURO REDAKCJI ulica Kopernika 1. 9.

ADMINISTRACJA I EKSPEDYCIJA
przy ulicy Akademickiej 1. 3.Kalendarz myśliwski: Wolno polować na zajace,
kozy i lisy bażanty, Europatwy, słonki, jarzabki,
cierzwie i guszce, na ptactwo błotne i wodne.

Wschód słońca o 7 goz. 42 m.

Zachód " o 4 " 47 "

Termometr — S. Pogoda.

Ogłoszenie przedpłaty.

Z przesyłką pocztową na miesiąc luty 1 złr. 60 ct.
Od pierwszego lutego do końca marca 3 złr. 20 ct.

Regulacja rzek.

Zła wrażliwość, która na każdym bezstronnym człowieku, musiała sprawić bezzasadną i zaciekłą opozycją lewicy przeciwko projektowi rządowemu o funduszach na regulowanie rzek w Galicji, okazana zarzą przy pierwszym czytaniu, niedługo jak się zdaje — potrwa. Według informacji naszych, któreśmy dziś otrzymali z Wiednia, rząd jest zdecydowany, projekt wnieść na posiedzenie całej powagi swojej u stronnictw większości.

Frakcje prawicy dotąd nie zastanawiały się wprawdzie nad tym projektem, ani też nie miały sposobności powziąć uchwały, lecz z dotychczasowych porozumień poufnych z niemi, można czerpać otuchę, że nie można się od poparcia sprawy, którą gdy szło o Tyrol, Polacy poparli swymi głosami bez żadnych trudności.

W nadziei też przyjęcia ustawy do skutku, urząd techniczny w namiestnictwie lwowskiem otrzymał polecenie, bezzwłocznego przygotowania szczegółowych planów regulacji.

Walne zgromadzenie

Towarzystwa „Przymierze Braci”.

Zgromadzenie zajął przewodniczący p. Goldman przemową w której podniósł zasługi Towarzystwa około zwalczania idey panjudajstycznej między galicyjskimi żydami.

Z Krakowa nadszedł telegram gratulacyjny, który przyjęto oklaskami.

Na wniosek p. Frylinga zaniechano odczytania sprawozdania, poczem p. Fryling zabrał głos do krytyki czynności Wydziału i przedłożonego sprawozdania. (kóreśmy podali w poniedziałek)

Mowca zaznaczywszy swoją życzliwość dla Towarzystwa wytyka wydziałowi iż w sprawozdaniu niema nie prócz deklamacji, jedynym pozytywnym dziełem wydziału jest wydanie gramatyki, doniosłość jednak tego faktu jest w sprawozdaniu zanadto wyrubowaną. Pan Fryling twierdzi dalej że Tow. weszło na tory czysto wyznaniowe, nieodpowiadające nazwie „Przymierze Braci”. Organ Tow. wyłącznie broni i apoteozuje żydów, zamiast wytykać im wszystkie błędy których rzeczywiście jest niemało. Obrona żydów w każdym innym piśmie jest na miejscu tylko nie w organie Towarzystwa. Owszem organ ten powinien, zdaniem p. Frylinga, kultywować rodzaj szlachetnego antisemityzmu, wykazując wszystkie nadużycia żydowskie.

Co do odczytów to gani mowca że temat ich jest wyłącznie naukowy a nie „obywatelski”.

Do urządzania odczytów naukowych są inne Towarzystwa.

Zadaniem Towarzystwa jest kształcić żydów w tym kierunku, żeby uchronić społeczeństwo nieżydowskie od wyzysku z ich strony i w ten sposób ułatwić asymilację. Co do wydawnictw to

radby p. Fryling, żeby Tow. zajęło się wydaniem popularnych dziełek na wzór „Macierzy” a przede wszystkim katechizmu obywatelskiego dla żydów.

Dalej wytyka mowca Tow. że zamiast występować przeciw Allianca izralite, owszem do pewnego stopnia z nią się solidaryzuje. W koncu gani p. Fryling że dodatek hebrajski do „Ojczyzny” zawiera inny tekst jak część polska, przez co członkowie nieumiejący po hebrajsku, tracą kontrolę nad wydawnictwem. Wreszcie wnosi p. Fryling następującą rezolucję:

„Zgromadzenie wyraża życzenie, ażeby w organie towarzystwa „Ojczyzna” było mniej deklamacji i apoteozowania żydów, przeciwnie ażeby w piśmie tem systematycznie wykazane były wszystkie nadużycia popełnione przez żydów i ażeby szkodliwa działalność „żydów wyzyskiwaczy” należycie napiętnowana została. Komisja redakcyjna stać powinna wyłącznie na stanowisku obywatelskim a nie wyznaniowym i broniąc z jednej strony żydów przed niesłusznymi napaściami, z drugiej strony broniąc całego społeczeństwa przed wyzyskiem tych żydów, którzy niepoczuwają się do spełniania obowiązków obywatelskich. Inteligencja żydowska znając najlepiej wady swoich współwyznawców, powinna demaskować szkodliwą działalność tych ludzi, hasłem towarzystwa powinna być tylko „prawda”—powinna więc iść przebojem, i nie działać wyłącznie „od euptandam benevolentiam”.—Jeżeli pismo to w tym duchu redagowane będzie, wówczas przekonana się całe społeczeństwo, że towarzystwo postępuje szczerze, otwarcie i wówczas obrona żydów w tym organie zrobi pewne wrażenie—społeczeństwo przekonana się bowiem, że jak z jednej strony nie oszczędza się żydów, nie upiększa się ich sprawek — tak z drugiej strony na podstawie tylko słuszności i prawdy broni się tychże przed niesłusznymi zarzutami.

Dalej proponuje p. Fryling, ażeby część hebrajska pisma tego zawierała tę samą treść, co żydowska, a ponieważ pomiędzy członkami są prawie wyłącznie tacy, którzy po polsku czytać umieją, — dodatek hebrajski powinien więc być nadsyłanym tym tylko członkom, którzy tego żądają, a natomiast powinien wydział rozrzucić część hebrajską w większej ilości pomiędzy proletariatem żydowskim, nie władającym językiem polskim — a który-go proletariatu uobywatelnienie jest właśnie głównym celem towarzystwa.

Ostatecznie wnosi p. Fryling, ażeby wydział rozpiął konkurs na napisanie „Katechizmu obywatelskiego dla żydów” w języku polskim i hebrajskim. W katechizmie tym powinno być wskazaniem, jak żydzi postępować mają, jakie są ich wady, na czem polega ich szkodliwa działalność. Katechizm ten przemawiać powinien do ich przekonania, serca, rozumu i uczucia religijnego — argumentami i faktami przekonać ich, że tak dalej postępować nie mogą, jeżeli nie chcą spotykać się z słusznymi wyrzutami. Katechizm ten ostatecznie zawierać powinien te słuszne zarzuty, które żydom formuluje t. zw. stronnictwo antisemickie.

P. Feldstein członek wydziału zgadza się w znacznej części z krytyką poprzedniego mowcy, z rezolucją jednak nie zgadza się. Wytyka Tow. że działa zupełnie bez programu i idzie za każdorazowym, chwilowym prądem. Nawiasowo czyni mowca zarzut dziennikarstwu, iż niedostatecznie popiera Towarzystwo, gdyż chwalać je w

wstępnych artykułach, równocześnie w wzmiankach kronikarskich naraża je na śmieszność. Jako główny a nawet jedyny cel Towarzystwa stawia p. Feldstein oświatę przez szkoły i wydawnictwa popularne. Urządzanie rozmaitych nabożeństw, branie udziału w uroczystościach i tym podobne pozowanie nie doprowadzi do niczego. Sprawozdanie obliczone jest na efekt, zamiast powiedzieć uczciwie i jasno, „za mało mamy poparcia, dla tego zrobiliśmy bardzo mało:” wydział wolał przedstawieniem nieprawdziwych cyfer imponować zgromadzeniu. Tu wykazuje mowca, że wiele cyfer w sprawozdaniu jest wręcz nieprawdziwych, a dr. Goldman ustępuje przewodnictwo p. Roszkowskiemu, żeby mieć możność zbitcia zarzutów pana Feldsteina.”

P. Aszkenaze bierze w obronę wydział, który robił co mógł. Niestety redakcja sprawozdania dostała się w złe ręce i dlatego grzeszy przechwałkami. Mowca stanowczo przeczy jakoby obowiązkiem *Ojczyzny* było wyszukiwać i wykazywać nadużycia tych, których zaufanie przede wszystkim pozyskać należy. *Ojczyzna* także nie może pozostać bierna, kiedy np. żydów pragnących pracować szczerze dla dobra kraju wykluczają z kółek rolniczych, lub kiedy systematycznie odsuwają ich od awansu w sądownictwie. Polska część *Ojczyzny* ma na celu wpływać na chrześcian, a więc nie może szczuć na żydów; odwrotnie część hebrajska przeznaczona dla żydów, wykazywać musi wszystko, cokolwiek polskie pisma o nich przychylnego piszą, żeby w ten sposób usunąć przepaść dzielącą żydów od chrześcian.

P. Landes zbija zarzuty pana Frylinga i broni wydział wychodząc ze stanowiska, że co wieki zepsuły, tego za kilka lat naprawić nie można.

Raz jeszcze przemawiają pp. Fryling i Feldstein, poczem p. Goldman bierze w obronę wydział przed zarzutami p. Feldsteina. P. Goldman podtrzymuje prawdziwość wszystkich cyfer sprawozdania i odsuwa z oburzeniem zarzut bezprogramowości.

Toż samo czyni sprawozdawca dr. Lewenstein w dłuższej, nawskróś patriotycznej mowie, przerywanej częstymi oklaskami.

Przy głosowaniu rezolucje pana Frylinga upadły.

Do wydziału wybrani pp.: Dr. Artur Blumenfeld, Leon Dziubiński, Jakób Piepes, dr. Bernard Goldman, Henryk Hochfeld, dr. Władysław Kretkowski, Adolf Lilien, dr. E. Lilien, Nehemiasz Landes, dr. Natan Löwenstein, H. Feldstein, dr. Gustaw Roszkowski, Henryk Rewakowicz, Józef Schmeterling i dr. Filip Zuker.

Zastępcami zaś pp.: Maurycy Adler, Leopold Caro, M. Kitaj, S. Mandel i Władysław Rubinstein.

Szpital główny we Lwowie.

Otrzymujemy następujące pismo:

Wiadomo, że oddziały chirurgiczny i położniczy szpitala głównego są umieszczone w najjętym budynku przy ulicy Łyczakowskiej, w domu zwanym „filją Hofmanńską”, własnym spadkobierców Aldera. Kontrakt najmu kończy się podobno w kwietniu, a dotychczas zarząd szpitala nie postarał się o odpowiednie umieszczenie dla dwóch tak ważnych oddziałów, gdyż pogło-

skę, jakoby dyrekcja wynajęła rudę obok św. Antoniego, trzeba uważać za żłosiwą plotkę, budynek ten bowiem kwalifikowałby się prędzej na więzienie dla przestępców, jak na umieszczenie dla chorych. Tymczasem donoszą nam, że właściciele realności Aldera, z którymi nie ugodzono się co do dalszego najmu, awizowali już sędownie dyrekcję, żeby z dniem ostatniego kwietnia r. b. szpital z domu ich wyprowadzono.

Ktokolwiek zna realność zwaną „filją Hofmańską“ musi przyznać, że trudno o budynek prywatny, nie budowany umyślnie na zakład leczniczy, aby posiadał więcej warunków na umieszczenie szpitala, wyjąwszy może położenia. Pokoje wielkie i wysokie, wygodne schody, podwórze obszerne i drzewami zasadzone, wobec tych danych, zachodzi pytanie, co skłoniło dyrekcję do opuszczenia go.

W pierwszym rzędzie, jak to wynika z przedłożenia Wydziału krajowego do Sejmu, oszczędność. Dotychczas czynsz roczny wynosi 6.072 zł. nadal żąda pani Alderowa podniesienia czynszu na 9.009 zł. a zatem według wniosku dyrekcji, przyjętego przez Wydział krajowy, lepiej jest zaciągnąć pożyczkę w Banku krajowym i wybudować własny budynek, mianowicie dobudować skrzydło do głównego gmachu szpitala, a czynszu rocznego użyć na amortyzację długu. Przeciwnie takiej ekonomii, pewnie nikt zarzutu podnieść nie może, ponieważ każdy zakład powinien się starać o własny budynek, co w naszych szczególnie stosunkach możeby wpłynęło cokolwiek na niższenie wygórowanych dziś czynszów.

Chodzi nam jednak o dwa momenta w tej sprawie.

Przedewszystkiem smutno i zastraszająco brzmi dla chorych a szczególnie lekarzy wzmianka w sprawozdaniu Wydziału krajowego, że jeżeli rokowania z właścicielką (p. Alderową) o wynajęcie domu tylko na czas budowy, to jest na rok lub najdalej półtora nie doprowadziły do pożądanego rezultatu, „to należy wynająć inne, choćby w dwóch domach znajdujące się i choćby mniej odpowiednio potrzebom chorych pomieszczenie.“

Bagatel! Półtora roku a naszym zdaniem najmniej półtrzecia roku, mają chorzy, a nie zapominajmy, że to są pacjenci oddziałów takich, jak położniczy i chirurgiczny, dla oszczędności „mniej odpowiednio“ być pomieszczeni! Można sobie wyobrazić, jakie znaczenie mogą mieć słowa „mniej odpowiednio“ w urzędowym sprawozdaniu. Przez dwa lub trzy lat, a przyjmujemy,

i półtora roku, ma być niezliczona liczba ciężko chorych narażona na wszystkie konsekwencje „mniej odpowiedzialności“ warunków, a lekarza podzielać odpowiedzialność „mniej“ szczęśliwych wyników swoich trudów i pieczołowitości i wzbogacenia statystyki zmarłych!

I to wszystko dla oszczędności. Szczególne pojęcie humanitarnych zakładów!

Drugi moment, mniej ważny, jednakowoż ze stanowiska obywatelskiego, również nie możemy przemilczeć. Nie wiemy, i nie chcemy wiedzieć czy pretensja p. Alderowej jest słuszną czy nie, czy czynsz 9000 zł. od ogromnego gmachu dwupiętrowego z wielką oficyną jest wygórowany lub nie. Chodzi nam jedynie o nielogiczne postępowanie dyrekcji w tej sprawie. Donoszą nam mianowicie: Dawniej Wydział krajowy płacił za ten sam budynek przez lat kilkanaście 8000 zł. rocznego czynszu. Kiedy przed 9 laty czynsze pomieszkań w ogóle spadły, wynajął śp. Alder realność za 6000 zł. a nadto zobowiązał się uczynić niektóre konieczne naprawy. Kiedy restauracja domu była w toku, zmarł Alder; spadkobiercy jego byli utrzymywani w nadziei, iż w razie zupełnej i według woli zarządu przeprowadzonej restauracji, Wydział krajowy nabędzie realność na własność. Wskutek tego miasto naprawek, któreby nie przynosiły tysiąca, restauracja kosztowała 10.000 zł. Nadto po trzech latach, zmuszono właścicielkę pokryć dom nowym dachem ogniotrwałym, mimo że dach według zdania rzeczoznawców jeszcze przynajmniej 15 lat mógł w dobrym stanie istnieć. Koszta pokrycia wyniosły znowu do 6000 zł. Rzecz oczywista, że takich wkładów nie czyniłaby właścicielka, nie mając nadziei, że tym sposobem utrzyma dotychczasowego lokatora na długie lata.

Kończąc rzecz, powtarzamy, że głównie chodzi o to, aby chorzy nie byli przez półtora roku, według słów Wydziału „mniej odpowiednio“ umieszczeni.

Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych.

Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych odbyło w sobotę dnia 24 b. m. zwyczajne posiedzenie w sali fizyki wyższej szkoły realnej. Na wezwanie przewodniczącego p. dr. R. dziszewskiego uczęsto zgromadzenie pamięć zmarłych dr. Tadeusza Żulińskiego i Jana Fintymy nauczycieli z Sanoka, członka Towarzystwa. Nadto podał przewodniczący do wiadomości zgromadzenia, że Koło krakowskie ofiarowało $\frac{3}{4}$ części wkładek za rok

1884 Towarzystwu, a Koło przemyskie wiedzione tą samą ofiarnością uzyskaną z publicznych odczytów kwotę 37 złr. także na wspólne wydatki Towarzystwa na ręce Wydziału złożyło. Z kolei odczytał prof. Terlikowski swój referat o lekturze łacińskiej w klasie trzeciej, rozstrzygając kwestję, czy w klasie tej odpowiedniej czytać jak dotąd u nas bywało Corneliusa Neposa, czy też Curtiusa. Prelegent przyznaje ostatniemu pisarzowi tak pod względem treści, jak pod względem stylu wyższość nad pierwszym, pomimo to jednak nie zgadza się na zmianę. W lekturze Curtiusa co do treści nie można zdaniem p. T. podać zaokrąglonej całości, co w życiorysach Neposa jakkolwiek często mdłych i jałowych jest wcale możebnem. Co do stylu Curtiusa jest kopią Liwiusa, i sprawiałby uczniom właściwie dla tego trudności nie łatwe do pokonania, jakie lektura Liwiusa wzoru jego uczniom nawet na wyższym stopniu nauki sprawia zwykła. Wreszcie ważnym czynnikiem przeciwko tej innowacji w szkołach naszych przemawiającym, jest brak słowniczka polskiego do Curtiusa i odpowiedniego skrócenia jego dzieła.

Nastąpił według porządku dziennego wykład dr. Petlenza: O dziedziczności. Prelegent rozróżniwszy dziedziczność jako somatologiczną i psychologiczną, konserwatywną i postępową objaśnił je w sposób ogólny, pozostawiając szczegółowe objaśnienie tych zjawisk do następnego wykładu. Na licznych przykładach rozwoju zwierząt rozmaitych klas od najniższych aż do człowieka, udowodnił on zachodzące tu analogie i starał się wykazać, o ile dziedziczność polega na materialnem przenoszeniu się właściwości rodziców na dzieci. Z naciskiem zaznaczył prelegent, że dziedziczne przenoszenie się właściwości rodziców na dzieci, kończy się u wyższych zwierząt z wejściem nasieniaka do jaja, że późniejsze oddziaływanie zewnętrzne ze strony rodziców wpływ swój traci, że tedy wypadki tak zwanego zapatrzenia się, o ile nie są sfalszowanymi i skłamanymi polegają na atawizmie.

W luźnych komunikacjach zabrał głos prof. dr. Cwikliński wyrażając trafne zdanie, że czasopismo *Muzeum*, wychodzące nakładem i staraniem Towarzystwa powinnoby zawiązać przegląd wszystkich dzieł polskich pojawiających się we wszelkich gałęziach umiejętności, dalej dzieł pisanych przez Polaków w obcych językach i dzieł cudzoziemców dotyczących Polski.

Przewodniczący odpowiedział dr. Cwiklińskiemu, iż wprowadzenie tak ważnego działu do czasopisma, przekaże do wykonania Wydziałowi

AL FRESCO.

NOVELA

przez

OUIDE.

(Ciąg dalszy.)

Wracam ze spaceru po lesie; zimno duczliwe, wiatr wieje gwałtownie, świeżość powietrza uspokoiła we mnie gorączkę wewnętrzną; poczuwam się jakby do winy nadużycia gościnności — jest to może uczucie dzieciinne, nie wytrzymujące rozumowania, lecz pomimowolnie powtarzam sobie: gdyby mi nie była powierzyła kluczy od biblioteki i tych wszystkich kryjówek, nie byłbym nigdy wpadł na trop mego pochodzenia i moich praw! — Dostałem dziś list z Rzymu — mój przyjaciel nie mogąc prędko spieniężyć obrazów, sprzedał za trzydzieści luidorów marmurową statuetkę, będącą moją własnością, a przypisywaną rzeźbiarzowi Mino da Fiesole. Przysłał mi te pieniądze; jutro jadę do Londynu, aby tam za wskazówką naszego konsulatu udać się do jakiego zdolnego adwokata, aby mu przedłożył całą sprawę, tając nazwiska, tak, aby nie na jaw wyjść nie mogło. Rozmawiałem o hrabi Alfrędzie z rządcą tutejszym, który go znał; opowiada mi go jako człowieka lekkomyślnego, kierującego się kaprysem, a przytem upartego niezmiernie. Umarł wskutek spadnięcia z konia na drodze. Możeby też był pomyślał o wynagrodzeniu krzywdy, wyrządzonej mojej matce, gdyby mu był Bóg więcej życia użyczył. Chciałbym w to uwierzyć.

Zasięgnąłem więc w Londynie rady biegłego prawnika, przedłożyłem mu kopie aktów, nie wymieniając nazwisk; po dokładnem zbadaniu i głębokim namyśle oświadczył mi, że według prawa małżeństwo moich rodziców jest zupełnie legalne, gdyż w czasie, kiedy zostało zawarte, we Włoszech małżeństwo kościelne jedynie i wyłącznie było prawowitem, tem bardziej, że hrabia był wyznania katolickiego, podobnie jak cała jego rodzina. Dodał, iż te akta nadają niezaprzeczone prawa do spadku po nim synowi zrodzonemu z tego małżeństwa, jeżeli data urodzenia tegoż syna odpowiednią jest dacie aktów, co bardzo łatwo jest dowieść.

Nie tał mi pan adwokat, że sprawa ta stanie się zapewne powodem długiego procesu, że strona przeciwna nie łatwo da za wygraną, gdyż małżeństwa podobne, tajemnie zawarte, a bardzo dawniej częste we Włoszech, w innych krajach słuszenie za podejrzone nważanemi bywały. Sprawa wytoczy się pewno przed izbę lordów i długo ciągnąć się będzie, lecz co do ostatecznego jej wyniku, jeżeli wszystkie przezemnie podane okoliczności z prawdą się zgadzają, wątpliwości żadnej nie ma. Podziękowawszy mu, pożegnałem go i wróciłem do Milton Ernest z dziwnym uczuciem, że wracam do siebie, do domu, że to moja własność i jestem tu panem! hrabią lordem angielskim! J... Lecz gdy samotny usiadłem na zwykłym miejscu mojem, z głową Berwicka opartą na kolanach, inne mnie myśli oparowały. Prawnik wyrzekł, że strona przeciwna proces wytoczy; lodowate te wyrazy jakby ostrzem sztyletu przeszły mi serce.

Czy podobna, aby nam los przeznaczał być nieprzyjaciółmi! Wspomniał także, iż dzisiejszy właściciel majątku i tytułu uzna może słusność

praw i ustąpi bez procesu. Tak! o ile znam piękną i dumną moją kuzynkę, mam przekonanie, iż natychmiast wszystkiego się zrzeknie, porzuci mój dom i zostawi mnie samym, pozbawionym nadziei oglądania jej więcej! — Cóżbym więc na tem zyskał? Nie wspominając nawet o podłości i zdradzie, jakiejbym się dopuścił względem niej? Wszakże, gdyby nie jej dla mnie życzliwość i zaufanie we mnie położone, byłbym pozostał w zupełnej nieświadomości moich praw. Nie byłbym się dowiedział o ślubie moich rodziców, ani o ucieczce biednej matki mojej z domu męzowskiego pod wpływem obłąkania zazdrości. I czyliż to nie byłoby istotną zdradą i brakiem wszelkiego uczucia szlachetnego, korzystać z broni danej mi przez nią, aby wyzwać lady Charterys z jej majątku i położenia?

Myśl, że nie mogę wejść w posiadanie tego, co do mnie prawnie należy, bez ujmy i przykrości dla niej, jest dla mnie źródłem wielkich udęczeń. — Mam przekonanie, że gdyby dziś lady Charterys dowiedziała się, że hrabia Alfred pozostawił syna z prawego małżeństwa, kimby on nie był, nie raczyłaby nawet podnieść kwestji prawnej, tylkoby natychmiast wszystkiego mu ustąpiła — nawet bez zawziętości przeciw temu, coby ją ze wszystkiego wyzwał.

Tylko jeżeli dowie się zarazem, iż owym człowiekiem jest właśnie ten, którego tak gościnnie przyjęła w swym domu, wspaniałomyślnie obdarzyła życzliwością i zaufaniem, że on to nadużył zdradliwie jej darów, aby ją pozbawić tego, czego do końca życia swobodnie była używała — wtedy czeka go nienawidnie nieubłagana i wżgarda, nawet w razie, gdyby uwierzyła zupełnie w prawność dokumentów — a mogłaby jeszcze przypuszczać, że są podrobione, fałszywe!

i redakcji. Następnie dyr. dr. Rodecki rozwiązywał w sposób geometryczny nader jasno i popularnie niektóre zagadnienia algebraiczne. Posiedzenie skończyło się o pół do 9ej.

Z prowincji.

Rudki, 23. stycznia. Czytamy w *N. Reformie*: Wczoraj obchodziliśmy tutaj rocznicę styczniowego powstania. O 7. godzinie wieczór w sali czytelnicy, świetnie przystrojonej w godła i chorągwie narodowe, odbyło się nroczyście zebranie, przy nader licznych udziałach publiczności. Zagał je czcigodny nasz poseł, a weteran z r. 1831, pan Henryk Jan-ko, krótką, lecz serdeczną i piękną przemową, w której zestawiając powstanie listopadowe ze styczniowym, wykazał, że to ostatnie szersze w narodzie zakreśliło kręgi i stosunkowo do środków, jakimi rozporządzało, większe i pomyślniejsze osiągnęło rezultaty. Zakończył nadzieją, iż w przyszłości cały naród, a nie część jego do obowiązków narodowych poczuwać się będzie. Zgromadzeni podziękowali powszechnie czczonemu i kochanemu mówcy burzą oklasków, a po odegraniu przez miejscową muzykę hymnu: „Jeszcze Polska nie zginęła“, wstąpiła na estradę panna Marja Świążyńska i wygłosiła ładny i do uroczystości bardzo dobrze zastosowany wiersz, nieznanego autora, tak pięknie, iż deklamację swoją później raz jeszcze na powszechnie żądanie powtórzyć musiała.

Następnie chór, złożony z obywateli miejskich, odśpiewał pięknie, pod kierunkiem p. Sachola pieśń „Straż nad Wisłą“, poczem zabrał głos inżynier Eustachy Śmiałkowski i w dłuższej mowie wyłożył powody, przebieg i skutki styczniowego powstania. Mowę tę przyjęto gorącymi oklaskami, poczem p. Sachol oddeklamował wiersz Ludwika Orpiszewskiego: „Ballada z ostatnich czasów“.

Uroczystość zamknął p. Zbrożek wnioskiem, by wysłać telegram do lwowskiego zebrania, święcącego rocznicę powstania 1863 r. Wniosek ten zgromadzenie wśród hucznych przyjęło oklasków.

Przed rozpoczęciem obchodu miano według przyjętego w podobnych razach u nas zwyczaju, strzelać z moździerzy. Po kilku jednak salwach, pojawiła się cała siła zbrojna c. k. starostwa i pomimo protestacji zwierzchności gminnej, skonfiskowała moździerze i zamknęła je do kazy. Fakt ten tembardziej nas zadziwia, gdy nie dawniej jak 54 dni temu, d. 29. listopada r. z. strzelaliśmy dzień cały bez przeszkody.

Nowy Sącz, 25. stycznia. (Zpartaczenie budowy kolei Transwersalnej). Niedbale prowadzona bu-

dowa kolei transwersalnej od Nowego Sącza do Żywea i alarmująca broszura inżyniera Hławatego zaniepokoiły okoliczną ludność do tego stopnia, iż formalnie zbierają się sejmiki, aby zniwoltić rząd do przedsięwzięcia szczegółowych oględzin całej trasy. Z tego względu Rada powiatowa na wczorajszym posiedzeniu powzięła uchwałę, aby wezwać rząd do szczegółowej rewizji trasy. Nadto zbierają podpisy na ręce p. S., posła na sejm krajowy, które z protestem i żądaniem do rządu przesłane być mają do Rady państwa. Znawcy i kolejni urzędnicy istotnie niepoohlebie wyrażają się o budowie tej kolei, a względnie o bezpieczeństwie jazdy. W tych dniach mostek pod Rdziostowem między N. Sączem a Marcinkowicami palami podparto, bo obawiano się, aby pod ciężarami nie runął. Takich mostków jest kilkanaście. Co to będzie na wiosnę, gdy odwilż nastąpi. (Uchwała wyborców lwowskich z d. 17. bm. była tedy jak widzimy bardzo w porę. Red.).

Z kraj. Rady szkolnej.

Wobec spodziewanego sankcjonowania uchwalonych przez ostatni Sejm szkolnych nowel, Rada szkolna krajowa, jak donosi lwowski korespondent *Czasu*, będzie mogła przystąpić do wykonania sejmowej rezolucji. Jak wiadomo, Sejm wezwał Radę szkolną do wypracowania nowego planu nauk w szkołach ludowych i przedłożenia mu takowego do zatwierdzenia. Do tej chwili Rada szkolna nie mogła wziąć się do dzieła, nie wiedząc, czy nowele szkolne będą sankcjonowane, a od tej okoliczności zależał właśnie cały kierunek, w jakim mogła ona postępować przy spełnieniu poleceń Sejmu. Komisja, wysadzona z Rady szkolnej do zbadania językowych wniosków posła Romańczuka, ukończyła już swoje prace, które przedłoży pełnej Radzie szkolnej. Nie nadeszła jeszcze chwila dokładnego przedstawienia czytelnikom rezultatów długich i sumiennych badań komisji; mogę wam tylko powiedzieć, że w ogóle uchwały komisji są przychylne wnioskowi p. Romańczuka. Komisja nie badała takowych, co zresztą nie było jej zadaniem, ze stanowiska politycznego lub narodowościowego, ale kierowała się ona jedynie względami administracyjnymi, a zwłaszcza pedagogicznymi.

Projekt austriacki przeciwko socjalistom.

Krakowska *N. Reforma* wytyka trzy główne błędy projektu ustawy przeciw socjalistom: 1) że nie określa jasno przedmiotu, przeciw które-

razu zrobiła Ci wrażenie kobiety dumnej, kapryśnej, płochy, słowem kobiety światowej w najgorszym znaczeniu tego wyrazu. Czy jesteś obecnie dokładnie przekonany, że Twoje wrażenie sprawiedliwszem jest od pierwszego? Czyż urok, jaki dziś na Tobie wywiera, nie obalamuca Twojego o niej sądu? Jeżeli tak było, utraciłbyś naprosto piękne położenie, wielkie imię, możność prowadzenia życia w dostatkach i godności, dla kobiety lekkomyślnej, nie zdolnej ocenić wielkości tej ofiary, choćby się nawet o niej kiedy dowiedziała. Wszystko, co wycierpisz, co utracisz, za nie Ci nie będzie poczytanem! Jabym pragnął nie wpływać bynajmniej na Twoje postanowienie, proszę Cię tylko, zastanów się głęboko, nie działaj pod wpływem pierwszego popędu i uniesienia, nie Cię nie nagli, wszakże i tak miałeś tam zabawić, aż do ukończenia Twego dzieła.

Zaczekaj do jej powrotu, zanim co stanowczego przedsięwzięiesz. Wspaniałomyślność ofiary, którą uczynić zamysłasz, prawie nadludzką nazwałoby można; wiem żeś do niej zdolny i nie powiem nawet żeby cię żałował, gdyby mógł mieć przekonanie, że ta, dla której chcesz ją ponieść, jest jej godną. Odebrałeś już zapewne pierwszy mój list w odpowiedzi na zadziwiająca wiadomość, której mi udzieliłeś. Co za nieodżałowana szkoda, mój drogi Leonie, że Twoja biedna matka nie miała odwagi zwierzyć mi się wcześniej! Gdy pomyślę o wszystkim, coś wycierpiał, o Twoim talencie zapoznanym, serce mi się krwawi! Błagam Boga, aby przy najmniej terazniejszy zwrot w Twej doli wyszedł Ci na dobre.

(Ciąg dalszy nastąpi).

mu się zwraca, 2) że ma przez całych 5 lat obowiązywać, 3) że zawieszają sądy przysięgłych dla przestępstw i zbrodni będących w związku z socjalistycznymi dążeniami. Trzy najcenniejsze prawa obywatelskie: prawo stowarzyszeń, prawo zgromadzeń, i swoboda prasy, zdane są w ten sposób na dowolność władz administracyjnych, na przeciąg pięciu lat. Prawo stowarzyszeń ograniczonym jest w sposób, który je prawie znosi. Wobec niejasnego określenia, co to są „socjalistyczne dążenia, zmierzające do wyrotu istniejącego porządku państwowego i społecznego“ najniebezpieczniejsze stowarzyszenia mogą uleść surowości ustawy, zwłaszcza iż mowa w niej nie o stowarzyszeniach, które tym dążeniom rzeczywiście służą, ale o których przypuszczać można, że są zdolne im służyć! Takie stowarzyszenia nie mają być dozwolone; jeżeli już istnieją, mają być rozwiązane; jeżeli są stowarzyszeniami wzajemnej pomocy, będą oddane pod najściślejszą kontrolę, a toż samo odnosi się i do takich stowarzyszeń i korporacji, które są związane na podstawie ustawy przemysłowej.

Również surowo obchodzi się projekt z prawem zgromadzeń. Posuwa się tak daleko, że rozciąga moc obowiązującą art. II § 2 na zgromadzenia wyborców w czasie rozpisanych wyborów, które według projektu mają być rozwiązane, jeżeli na nich objawia się (zu Tage treten) dążenia socjalne. Postanowienie to samo wystarczy do sparaliżowania wszelkiej akcyjnej wyborczej. Stronnictwu socjalistycznemu albo jakimkolwiek innemu, któreby chciało udaremnienie akcję wyborczą na jawnych zgromadzeniach prowadzoną, dość będzie wtedy wysłać na takie zgromadzenie kilku ludzi którzyby wystąpili z mowami socjalistycznymi: komisarz rozwiązuje zgromadzenie i cel osiągnięty!

Cóż mówić o trzecim artykule, odnoszącym się do ustawy prasowej? Oto znowu na podstawie owej niejasnej definicji socjalistycznych dążeń, orzeka projekt, że pisma, które im służą, mają być konfiskowane, i że sądy mają orzekać zakaz dalszego rozszerzania takich skonfiskowanych pism, jak się zdaje bez dalszego t. zw. obiektywnego postępowania, o niem bowiem nie ma wcale mowy. Stanowi dalej, że gdy dwa razy nastąpiła taka, przez sąd zatwierdzona konfiskata, ma być zakazane dalsze wydawanie pisma czego dotychczasowa ustawa prasowa nie zna. Dodajmy do tego, że wszelkie postanowienia karne, w projekcie zawarte, są nadzwyczaj surowe, że dalej wyraźnie orzeczono, iż w wypadkach, gdzie ogólna ustawa karna wyznacza kary surowsze, te surowsze mają być stosowane, pamiętajmy, że dla wszystkich tych wykroczeń wykluczone są sądy przysięgłych, i że to wszystko ma przez pięć lat obowiązywać, i zapytajmy: dlaczego ludność przez tak długi przeciąg czasu ma być ograniczoną w trzech kardynalnych prawach i swobodach konstytucyjnych, i jaki możliwy tego ograniczenia skutek?

Co do pierwszego pytania, motywa projektu rządowego, o ile się nie odnosi do ustawy przeciw anarchistom, ale do antisocjalistycznej, nie mogły nas przekonać. Wyznajemy, że spodziewaliśmy się po tych motywach czegoś więcej. Zdawało nam się, że rząd w nich wykaże, jakie są w Austrii odcienia w socjalistycznym obozie, że udowodni wielki a groźny wzrost odcienia czynnego, rewolucyjnego, prawdziwie niebezpiecznego, odsłoni jakąś wielką organizację, wykaże niedostateczność dotychczasowych środków działania, jakie ustawa daje, i tym sposobem przekona o potrzebie tak radykalnego środka.

Tego dowodu motywa nie dają—i czytelnik odnosi wrażenie, że skutkiem wydania tej ustawy cierpieć będzie wielu niewinnych za winy garstki agitatorów a głównie może za niezręczność władz w wykryciu i ściganiu ich dotychczasowymi środkami. Wszak istnieje w ustawie o stowarzyszeniach znany paragraf „staatsgefährlich“ (§. 6)—istnieje §. 21 o zamykaniu przez komisarza zgromadzeń stowarzyszenia „jeżeli zgromadzenie przybiera charakter, zagrażający spokojności publicznej“—istnieje bardzo elastyczny §. 24 o rozwiązaniu stowarzyszenia. Takie-ż samymi ostrożnościami otoczono prawo zgromadzeń, w obowiązującej ustawie z 15 listopada 1867. Czyż potrzeba jeszcze więcej ograniczeń nad to, które mieści §. 6 orzekający, że „zgromadzenia, przeciwne ustawom karnym, lub narażające bezpieczeństwo lub dobro publiczne,

Wszystkie te myśli dręczą mnie i torturują; ja tak ją namiętnie kocham, że niczem jest dla mnie być uznanym lordem Charterys, jeżeli mnie to ma pozbawić jednego jej uśmiechu! Dość, że mogąc dzisiaj słusznie być dumnym z mego urodzenia, ze wszystkimi prawami do wysokiego położenia społecznego i majątku olbrzymiego, jestem stokroć nieszczęśliwszym, niż przed odkryciem owej tajemniczej kryjówki, gdyż nie widzę, jak osiągnąć to, co mi się należy, nie tracąc jej łaski. Gdybym nawet jej tylko samej pokazał te akta, gotowa mnie natychmiast uważać za nieprzyjaciela—za zdrajcę.

Nie, wolę pozostać Leonem Renzo, którego ceni—szanuje—a może... i kocha!

Co mi radzicie czcigodny, najdroższy Ojciec!

Eccelino Ferraris do Leona Renzo.

Trudno Ci radzić, mój synu, w tak zawiłym położeniu. Wszystko zależy od Ciebie samego i od tego, co sam postanowisz. Łatwo pojmuje Twoje udrczenie. Kochasz Twoją kuzynkę bardziej, niż cenisz imię, majątek i wysokie położenie; wahasz się przeto upomnieć o Twoje prawa, aby się jej nie naraził i nie utracił jej przychylności; gdyż jeżeliby po ogłoszeniu Twego odkrycia nie została Twoją nieprzyjaciółką, w każdym razie zmiana położenia dla kobiety dumnej może się stać łatwo przeszkodą, aby Ci wyznała miłość swoją. Z pewnością wtedy zdecydowałyby się nie mogła na wyznanie, mogąc ją podać w podejrzenie w oczach świata i Twoich własnych. Są więc powody przemawiające za utajeniem Twego odkrycia; lecz z drugiej strony, czy Twoja kuzynka godną jest takiej ofiary, tak wielkiego poświęcenia? Przypomnij sobie, że z

